

**Zakład Napędów Wieloźródłowych
Instytut Maszyn Roboczych Ciężkich PW
Laboratorium Elektrotechniki i Elektroniki**

Ćwiczenie M3 - protokół

**Badanie silnika indukcyjnego jednofazowego
i transformatora**

Data wykonania ćwiczenia.....

Zespół wykonujący ćwiczenie:

	<i>Nazwisko i imię</i>	<i>ocena dop. do ćw.</i>
1.	.....	.....
2.	.....	.....
3.	.....	.....
4.	.....	.....
5.	.....	.....
6.	.....	.....
7.	.....	.....
8.	.....	.....
9.	.....	.....
10.	.....	.....

Wydział SiMR PW

Rok ak. 201.../201...

Semestr.....

Grupa.....

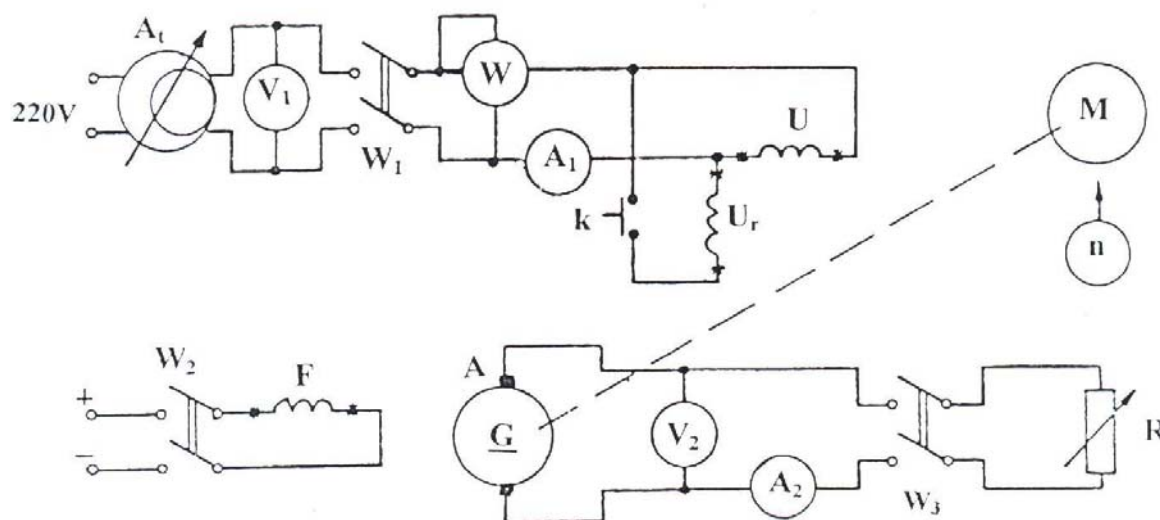
Warszawa 2010r.

1. Cel i zakres ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z budową i zasadą działania silnika indukcyjnego jednofazowego. Przeprowadzone badania laboratoryjne umożliwią analizę wpływu napięcia zasilania na parametry eksploatacyjne silnika w zależności od zmian obciążenia. W drugiej części ćwiczenia elementem badanym jest transformator. Pomiary laboratoryjne dotyczą podstawowych parametrów elektrycznych: napięć, prądów, mocy, $\cos\phi$ dla różnych stanów pracy transformatora. Analiza otrzymanych wyników umożliwi wyznaczenie parametrów znamionowych urządzenia; m.in. przekładni, strat w żelazie w stanie jałowym, napięcia zwarcia, strat mocy w miedzi w stanie zwarcia.

2. Pomiary dotyczące silnika indukcyjnego jednofazowego

Pomiary dotyczą wyznaczenia charakterystyk silnika indukcyjnego jednofazowego w zależności od obciążenia, dla różnych napięć zasilających nastawianych każdorazowo za pomocą autotransformatora przy otwartych wszystkich wyłącznikach.

Rys.1. Schemat układu do badania silnika indukcyjnego jednofazowego

A_t – autotransformator

M – badany silnik indukcyjny jednofazowy,

U – uzwojenie główne silnika,

U_r – uzwojenie rozruchowe silnika,

k – wyłącznik uzwojenia rozruchowego,

V_1 – woltomierz elektromagnetyczny – zakres 300V,

A_1 amperomierz elektromagnetyczny – zakres 2,5A

W – watomierz elektrodynamiczny – zakres prądowy 5A, zakres napięciowy 200V,

n – miernik prędkości obrotowej – zakres 2000obr/min,

Obciążenie silnika stanowi prądnica prądu stałego obcowzbudna G ,

A_2 – amperomierz magnetoelektryczny – zakres 3A,

V_2 – woltomierz magnetoelektryczny – zakres 300V,

$A_{1,2}$ – uzwojenie twornika prądnicy,

$F_{1,2}$ – uzwojenie wzbudzenia prądnicy,

R – rezystancja obciążenia prądnicy prądu stałego,

W_1, W_2, W_3 – wyłączniki

Po zamknięciu wyłącznika W_1 należy przyciskiem k – wyłącznikiem fazy rozruchowej, uruchomić silnik. Jest to bieg jałowy silnika – pierwszy pomiar.

Tablica 2.

L.p.	Pomiary $U_1=200V$					Obliczenia						
	I_1	P_1	n	U_2	I_2	P_G	Δ_3P_G	P_2	η_G	η_S	$\cos\varphi$	s
	A	W	obr/min	V	A	W	W	W	%	%	-	%
1.					0	0	0	0	0	0		
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												

Tablica 3.

L.p.	Pomiary $U_1=180V$					Obliczenia						
	I_1	P_1	n	U_2	I_2	P_G	Δ_3P_G	P_2	η_G	η_S	$\cos\varphi$	s
	A	W	obr/min	V	A	W	W	W	%	%	-	%
1.					0	0	0	0	0	0		
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												

Wykorzystując wyniki pomiarów i obliczeń zamieszczone w tabelach należy wykreślić zależności: n, P_1 , I_1, U_2 , I_2 , $\cos\varphi_1$, η_G , η_S , s w zależności od P_2 dla trzech różnych napięć zasilających, przy czym na jednym wykresie znajduje się jeden parametr w funkcji zmian obciążenia dla trzech różnych napięć zasilających.

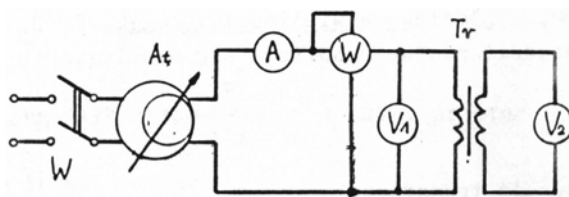
3. Pomiary dotyczące transformatora

3.1 Pomiar parametrów transformatora w stanie jałowym

W stanie jałowym transformatora uzwojenie pierwotne włączone jest do sieci zasilającej, natomiast uzwojenie wtórne pozostaje rozwarte, czyli prąd $I_2 = 0$, prąd pierwotny równy jest prądowi stanu jałowego $I_1 = I_0$ i jego wartość jest rzędu kilku procent prądu znamionowego transformatora. Moc czynna pobierana przez transformator zużywana jest głównie na pokrycie strat w stali, spowodowanych stratami mocy na histerezę i prądy wirowe.

Straty w miedzi uzwojenia pierwotnego są pomijalnie małe z powodu małej wartości prądu jałowego, straty w żelazie zależne od wartości strumienia – czyli od kwadratu napięcia.

$$\Delta P_{Fe} = kU_1^2 \quad \text{przy } f = \text{const}$$

Rys.2. Schemat układu do badania transformatora w stanie jałowym; W - wyłącznik jednobiegunowy, A_t – autotransformator, A – amperomierz, W – watomierz, V_1 , V_2 – woltomierze, Tr – transformator

Należy zasilić transformator napięciem U_1 o regulowanej wartości i zmierzyć I_0 , P_0 .

Tablica 4.

Wartości zmierzone					Wartości obliczone	
l.p.	U_1	I_1	P_1	U_2	$\cos\phi$	θ
	[V]	[A]	[W]	[V]	[-]	[-]
1.	220					
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.	150					

Do obliczeń wykorzystuje się zależności:

$$\cos\phi = \frac{P_1}{U_1 I_1} \qquad \theta = \frac{U_2}{U_1}$$

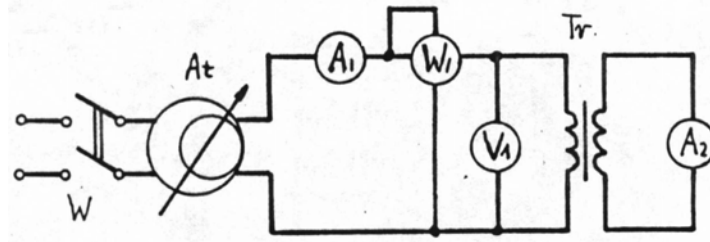
Przekładnię i straty mocy w żelazie transformatora ustala się dla warunków znamionowych. Wykonać charakterystyki: $\cos\phi$, I_1 , P_1 , $U_2 = f(U_1)$

3.2 Pomiar parametrów transformatora w stanie zwarcia

Stan zwarcia transformatora istnieje wówczas, gdy uzwojenie pierwotne jest zasilane napięciem U_1 , a uzwojenie wtórne jest zwarte przez pomijalnie małą impedancję. Rozróżniamy dwa typy zwarcia:

- zwarcie awaryjne – gdy $U_1 = U_{zn}$
- zwarcie pomiarowe – gdy $U_1 = U_z$, dla $I_2 = I_{2zn}$

Wykonując pomiary należy autotransformatorem stopniowo zmieniać napięcie U_1 , tak aby prąd I_2 w uzwojeniu wtórnym uzyskał wartość równą prądowi znamionowemu badanego transformatora. Maksymalną wartość prądu na uzwojeniu wtórnym w stanie zwarcia transformatora proszę ustawić w granicach 4,5A.

Rys.3. Schemat układu do badania transformatora pracującego w stanie zwarcia pom.; W - wyłącznik, At - autotransformator, A₁, A₂ - amperomierze, W₁ - watomierz, V₁, - woltomierz, Tr - transformator

Tablica 5.

Wartości zmierzone				Wartości obliczone		
l.p.	U ₁	I ₁	I ₂	P _z	cosφ _z	U _z %
	[V]	[A]	[A]	[W]	[-]	[%]
1.			4,9			
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.			0,5			

Do obliczeń wykorzystuje się zależności:

$$\cos\phi_z = \frac{P_z}{U_1 I_1}$$

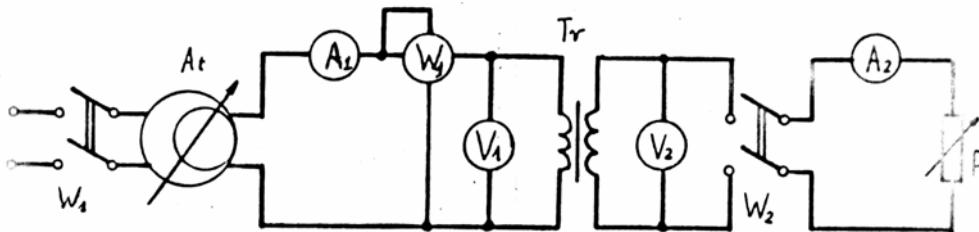
$$U_{z\%} = \frac{U_z}{U_n = 220V} 100\%$$

Napięcie zwarcia i straty w miedzi transformatora ustala się dla warunków znamionowych tzn. $I_2 = I_{2zn}$. Wykonać charakterystyki: $\cos\phi_z, I_1, I_2, P_z = f(U_1)$

3.3 Pomiar parametrów transformatora w stanie obciążenia

Stan obciążenia transformatora występuje, gdy do uzwojenia pierwotnego dołączymy zasilanie, natomiast do uzwojenia wtórnego jest dołączony odbiornik energii elektrycznej.

Badanie transformatora w stanie obciążenia polega na tym, że transformator zasilany z sieci obciążany w pełnym zakresie zmian tj., prąd zmieniamy od zera do wartości znamionowej przy stałym $\cos\phi_2$.

Rys.4. Schemat układu do badania transformatora pracującego w stanie obciążenia; W - wyłącznik jednobiegunowy, At - autotransformator, A₁, A₂ - amperomierze, W₁ - watomierz, V₁, V₂ - woltomierz, Tr - transformator, R - opornik obciążenia

Tablica 6.

l.p.	Wartości zmierzone					Wartości obliczone			
	U ₁	U ₂	I ₁	I ₂	P ₁	cosφ ₁	dU	P ₂	η
	[V]	[V]	[A]	[A]	[W]	[-]	[%]	[W]	[%]
1.	Napięcie zasilające U ₁ = 220V			0					
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.					4,9				

Do obliczeń wykorzystuje się zależności:

$$\cos\phi_1 = \frac{P_1}{U_1 I_1} \quad dU = \frac{U_{2zn} - U_2}{U_{2zn} = 380V} 100\% \quad \eta = \frac{P_2}{P_1} 100\% = \frac{U_2 I_2}{P_1} 100\%$$

Na podstawie uzyskanych pomiarów i obliczeń należy wykreślić charakterystyki $U_2, I_1, P_1, P_2, \eta, \cos\phi_1, = f(I_2)$.